

Les dimensions a cop d'ull

EDUCACIÓ PRIMÀRIA

ÀMBIT LINGÜÍSTIC (Llengua catalana i castellana)

<u>Dimensió Comunicació oral</u>	La comunicació oral consisteix en la capacitat de comprendre i expressar missatges orals tenint present la situació comunicativa. Escoltar i parlar, en la major part dels casos s'associen, perquè es produeixen en un context d'interacció en el qual els interlocutors són alternativament emissors i receptors. Hi actuen, per tant, les capacitats de comprendre, expressar-se i dialogar o conversar. L'expressió oral implica el coneixement d'un lèxic i d'unes estructures morfosintàctiques i textuales. Un comunicador competent també utilitza elements comunicatius no verbals i aplica els coneixements lèxics, gramaticals i textuales per interpretar i expressar missatges orals.
<u>Dimensió Comprensió lectora</u>	La comprensió lectora és la capacitat d'una persona per entendre, valorar i emprar textos escrits, per tal d'assolir objectius personals, desenvolupar el propi coneixement i potenciar-lo, així com també per poder participar en la societat. Per comprendre, el lector necessita reconèixer les lletres, les paraules, les frases, i també interpretar el missatge que porta el text. L'actitud envers la lectura és la disposició per llegir de manera plaent —que porta a la pràctica lliure i voluntària—, per omplir la curiositat i el desig de saber, així com per obtenir satisfacció personal.
<u>Dimensió Expressió escrita</u>	L' expressió escrita és la capacitat d'utilitzar l'escriptura com una activitat que permet comunicar-se, organitzar-se, aprendre i participar en la societat. Implica un suport i un sistema de representació gràfica del llenguatge que té la qualitat de fixar el missatge i mantenir-lo en el temps. L'escriptura és una activitat que permet participar en situacions comunicatives amb diverses finalitats concretes. Escrivim per demanar informació, per transferir coneixement, per intentar convèncer, per comunicar sentiments i vivències, per plaer...; per tant, en qualsevol escrit s'hi reflecteix la intenció i la contextualització.
<u>Dimensió Literària</u>	La literatura és una font estètica i cultural, ajuda a comprendre el món que ens envolta i inclou els diversos gèneres: poètics, narratius, teatrals, des dels més tradicionals als més actuals. Per poder gaudir del fet literari, el lector ha de poder interpretar correctament els recursos lingüístics i estilístics que els autors utilitzen i ha de conèixer de manera bàsica el context i circumstàncies en què una obra ha estat produïda. Una persona amb competència literària també ha de ser capaç de produir textos (narracions, poemes...) en què predomini la dimensió artística i estètica i en què apliqui els coneixements sobre els recursos i les estructures pròpies de cada gènere.
<u>Dimensió Plurilingüe i intercultural</u>	Les competències d'aquesta dimensió plantegen continguts relacionats amb les habilitats i destreses per a la convivència , el respecte i l'enteniment entre les persones basats en els usos socials de les llengües en contextos multilingües. Es parteix de la idea que aprendre llengües és, abans que altra cosa, aprendre a comunicar-se amb altres persones, a prendre contacte amb distintes realitats i a assumir la pròpia expressió com a modalitat fonamental d'obertura als altres.

ÀMBIT LINGÜÍSTIC (Llengua estrangera)

<u>Dimensió Comunicació oral</u>	La comunicació oral és l'activitat més freqüent i universal que els parlants de qualsevol llengua duen a terme i implica la capacitat de comprendre i expressar missatges orals tenint present la situació comunicativa. En el cas de les llengües estrangeres, aquesta dimensió vertebrava la resta de dimensions. L'expressió oral en llengües estrangeres implica el coneixement d'un lèxic, d'uns elements morfosintàctics i textuals, d'uns elements fonètics i fonològics i d'uns elements comunicatius no verbals.
<u>Dimensió Comprensió lectora</u>	La lectura ocupa un lloc destacat en l'aprenentatge d'una llengua estrangera, en la mesura que posa l'alumne en contacte amb textos on es presenten, en un tot integrat, el lèxic i els elements morfosintàctics i discursius. En aquesta dimensió, tant si es tracta de lectura silenciosa com de lectura en veu alta, hi intervenen diverses habilitats, com ara les perceptives, la memòria, les habilitats de descodificació, la inferència, l'anticipació, la imaginació, l'exploració ràpida i la identificació de les referències anteriors i posteriors.
<u>Dimensió Expressió escrita</u>	L'escriptura és una activitat que permet participar en situacions comunicatives amb diverses finalitats concretes sense que l'emissor i el receptor hagin de coincidir simultàniament en l'espai ni en el temps. Per escriure, cal reconèixer la situació comunicativa, el format i el tipus de text. Ara bé, escriure en una llengua estrangera en aquesta etapa comporta també focalitzar l'aprenentatge en els aspectes formals (construcció de les frases, selecció del lèxic...). Un aprenent de llengües estrangeres ha de ser capaç de transferir els aprenentatges adquirits en les altres llengües curriculars, especialment pel que fa a les estratègies de producció de textos i al coneixement discursiu.
<u>Dimensió Literària</u>	La literatura s'entén com l'activitat creativa de comprensió i producció de textos senzills, tant orals com escrits i audiovisuals, que busca causar en el receptor una reacció també emocional i estètica. El paper de la dimensió literària és rellevant en l'aprenentatge de llengües estrangeres. La tradició literària escrita inclou els poemes, les cançons, els contes, les llegendes, les vinyetes, els còmics, els àlbums, els anuncis, etc. També s'incorpora dins de l'àmbit d'aquesta competència la tradició audiovisual, entesa com les d'obres que integren la imatge amb la paraula oral i/o escrita.
<u>Dimensió Plurilingüe i intercultural</u>	Amb la competència plurilingüe , l'individu desenvolupa una habilitat comunicativa que mobilitza tota la seva experiència lingüística integrada, en la qual els coneixements que té de diverses llengües interactuen en un determinat context cultural. La dimensió plurilingüe i intercultural ha estat també plantejada en el desplegament de les competències de les àrees de llengua catalana i castellana en les quals es fa èmfasi en la necessitat de dotar l'alumne d'una consciència de la diversitat lingüística. L'àrea de llengües estrangeres té, encara més, un paper imprescindible a l'hora de posar l'accent en l'enfocament plurilingüe, ja que facilita la posada en contacte d'estructures i conceptes entre les llengües conegudes per l'alumne i les que va aprenent.

ÀMBIT MATEMÀTIC

<p><u>Dimensió Resolució de problemes</u></p>	<p>Un problema és una proposta d'enfrontament amb una situació desconeguda que es planteja a través d'un conjunt de dades dins d'un context, per a la qual, en principi, no es disposa d'una resposta immediata i que requereix reflexionar, prendre decisions i dissenyar estratègies. Cal distingir bé entre un problema i un exercici. Aquesta és una tasca que pot portar-se a terme mitjançant la simple aplicació de tècniques, algorismes o rutines més o menys automatitzades. Un problema sempre convida a la recerca i, en la seva resolució, hi ha una espurna de descobriment que permet experimentar l'encant d'assolir la solució. La resolució de problemes no és una tasca per fer al final d'un trajecte d'aprenentatge sinó que pot ser el desencadenant del procés. No tan sols cal ensenyar matemàtiques per resoldre problemes, sinó també ensenyar matemàtiques a partir i a través de la resolució de problemes.</p>
<p><u>Dimensió Raonament i prova</u></p>	<p>El raonament és consubstancial a la construcció del coneixement matemàtic i per tant ha d'estar present en l'aprenentatge de les matemàtiques. Utilitzar el raonament matemàtic comporta: Analitzar situacions, per comparació i per contrast, fer conjectures adaptades a la situació, comprovar, validar o refutar conjectures, precisar i ampliar conjectures, generalitzar, establint models i patrons, particularitzar models generals a casos concrets i argumentar per comunicar i validar processos i resultats.</p>
<p><u>Dimensió Connexions</u></p>	<p>La majoria dels conceptes estan connectats amb altres conceptes, tant en el mateix bloc de continguts com amb d'altres blocs. La primera connexió que cal considerar és la dels processos del currículum de matemàtiques amb els de continguts. Qualsevol tema i situació implica connectar idees matemàtiques. Trobar i aplicar relacions entre els conceptes dona major coneixement sobre el que s'està treballant, en particular, és important connectar el nou coneixement amb el que ja es té. Hi ha idees transversals que són presents en diversos blocs de continguts, com ara quantitat, patró, equivalència, canvi, mesura... El mestre/a ha de fer possible que s'adquireixi el coneixement de manera integrada més que no pas fragmentat. El món real i les altres àrees tenen un paper de contextos on descobrir matemàtiques com el de llocs on es poden aplicar.</p>
<p><u>Dimensió Comunicació i representació</u></p>	<p>Les matemàtiques aporten un llenguatge formal que, a més del propi coneixement matemàtic, ens procura eines per a la comprensió del nostre entorn. La pràctica habitual de l'expressió d'idees matemàtiques entre companys, tant oralment com per escrit, ajuda els estudiants a organitzar i refinar aquestes idees, i a ser clars, convincents i precisos en l'ús del vocabulari i símbols matemàtics. L'escolta atenta dels arguments dels companys proporciona oportunitats de reflexió i millora del propi coneixement. La representació és una eina per construir, estructurar i comunicar idees matemàtiques. Les múltiples varietats de representació proporcionen, a més de diverses possibilitats de mostrar idees matemàtiques, diferents vies d'aproximar-se a aquestes idees, d'organitzar-les i de comprendre-les.</p>

ÀMBIT DE CONEIXEMENT DEL MEDI

<p><u>Dimensió Món actual</u></p>	<p>Per analitzar fets i fenòmens del món, cal formular-se preguntes i utilitzar estratègies de cerca que permetin realitzar previsions, treure conclusions i justificar actuacions. Les persones han d'ubicar-se en l'espai i en el temps, conèixer i entendre la realitat que les envolta i saber interpretar-la. Han de comprendre situacions i problemes socials rellevants, des d'un plantejament globalitzat on la interacció entre els elements sigui objecte d'estudi i d'anàlisi. Així poden desenvolupar un pensament propi que les predisposa a actuar per millorar el món en què viuen. Interpretar el món des d'aquest vessant ajuda a desenvolupar una mirada crítica i un compromís personal en la defensa del medi ambient, la conservació del patrimoni natural i cultural i la cerca d'una societat més justa.</p>
<p><u>Dimensió Salut i equilibri personal</u></p>	<p>L'OMS defineix la salut com l'estat complet de benestar físic, mental i social i no només com l'absència de malalties i invalideses. Cal ampliar aquesta definició fent referència a una situació d'equilibri físic, mental i social a què qualsevol persona aspira i que li proporciona la capacitat de viure de manera autònoma, feliç i solidària. Per assolir aquest benestar és imprescindible que la persona disposi d'uns recursos i coneixements que li permetin de prendre les decisions oportunes davant de diverses opcions de conducta. És per tot això que, en aquesta dimensió sobre la salut, s'han de tenir presents tres aspectes que corresponen a cada una de les competències que es desenvolupen: el benestar físic, l'equilibri emocional i la prevenció de malalties.</p>
<p><u>Dimensió Tecnologia i vida quotidiana</u></p>	<p>Les novetats tecnològiques provoquen unes modificacions en els comportaments socials i en les estructures de la societat que fan imprescindible que qualsevol persona sigui competent a l'hora d'enfrontar-s'hi. Comprendre i valorar el paper de la tecnologia en el món actual permetrà tenir criteri per prendre decisions que tenen a veure amb un ús més eficient i segur dels materials, dels aparells i de la identitat digital pròpia i aliena, de manera que es pugui lluitar de manera eficaç contra les pràctiques que amenacen la salut de les persones i del medi ambient.</p>
<p><u>Dimensió ciutadania</u></p>	<p>La ciutadania és la condició i el dret que detenen les persones que pertanyen a una comunitat política. L'escola contribueix a l'adquisició d'uns hàbits de convivència i a l'aprenentatge dels coneixements que crearan el ciutadà responsable del futur. L'àmbit escolar és un àmbit imprescindible per a l'assoliment d'aquest objectiu pel fet que l'alumne hi conviu amb altres membres de la comunitat, tant els de la seva edat com els adults, perquè hi roman una part importantíssima del seu temps i perquè li ofereix la possibilitat pràctica de participació en la vida col·lectiva més enllà dels aprenentatges teòrics. Els continguts d'aquesta dimensió han de dur l'alumne a identificar-se amb els valors positius del sistema democràtic, de la llibertat, la igualtat i la justícia, a relacionar-se amb els altres amb respecte i tolerància i a implicar-se progressivament en la cosa pública.</p>

ÀMBIT ARTÍSTIC

<u>Dimensió percepció, comprensió i valoració</u>	Aquesta dimensió inclou les competències que fan que una persona adopti una actitud activa i conscient davant de les realitats visuals i sonores existents a l'entorn natural i cultural. Gràcies a elles l'infant comprèn i experimenta el món que l'envolta i és capaç de valorar i gaudir dels aspectes estètics que en formen part. La persona competent pot participar, així, de manera activa i creativa del patrimoni artístic i pot submergir-se en els diversos vessants de la contemporaneïtat artística.
<u>Dimensió interpretació i producció</u>	Integren aquesta dimensió les competències que permeten que una persona s'expressi, interpreti, es comuniqui i gaudeixi utilitzant els llenguatges de les arts. En dominar-les, l'infant podrà compartir sentiments, idees i experiències estètiques mitjançant la realització de produccions artístiques i la interpretació d'obres musicals o escèniques.
<u>Dimensió imaginació i creativitat</u>	Aquesta dimensió inclou les competències que es relacionen amb la imaginació i la creativitat, que són qualitats inherents al gènere humà i que es poden desenvolupar i aprendre. Per les seves característiques, les arts permeten accions d'aprenentatge i reptes artístics sense solucions preestablertes i úniques, que són una bona base per preparar individus flexibles i tolerants, qualitats fonamentals per a la vida en la societat actual.

ÀMBIT EDUCACIÓ FÍSICA

<u>Dimensió</u> <u>Activitat física</u>	Entenem com a activitat física tot tipus de moviment corporal que fa l'ésser humà que contribueix a conèixer, desenvolupar i enfortir el cos, fer més àgils i eficaços els moviments, millorar el funcionament del sistema cardiorespiratori i de l'aparell locomotor, equilibrar el sistema nerviós i proporcionar beneficis per a la salut i el benestar. No hi ha un tipus d'activitat física idònia per a tothom, cadascú pot i ha de trobar la que més s'adapti a les seves necessitats i interessos. És important la constància i la regularitat en la pràctica per garantir una bona forma física, entesa com la capacitat de donar resposta a les necessitats motrius habituals d'una persona.
<u>Dimensió</u> <u>Hàbits</u> <u>saludables</u>	La salut és un afer individual però també social, col·lectiu i ambiental. Conèixer i cuidar el cos des d'una perspectiva integral i incorporar hàbits que combinin equilibradament l'alimentació, l'activitat física i el descans facilitarà als alumnes poder viure de manera cada cop més saludable. En aquest sentit, cal contribuir que els alumnes incorporin la pràctica regular d'activitats físiques de manera autònoma com a hàbit saludable al llarg de la vida i també que adoptin actituds crítiques davant de pràctiques i estereotips socials no saludables. Els hàbits saludables no són simples informacions o coneixements que s'hagin rebut sinó que han de ser un conjunt d'actituds i maneres de fer que es duguin a la pràctica de manera mantinguda en el temps.
<u>Dimensió</u> <u>Expressió i</u> <u>comunicació</u> <u>corporal</u>	L'expressió corporal té una funció bàsica en el desenvolupament de la persona. El moviment i l'expressió corporal són una altra manera de comunicar-se. Els nens s'expressen, mostren emocions i es relacionen amb els altres de manera espontània amb el seu cos. Potenciar la creativitat, ampliar el repertori motriu i donar valor a la varietat de recursos expressius de què disposen els alumnes, utilitzant diferents tècniques, ha de ser també una tasca de l'educació física. A través de l'expressió i la comunicació corporal afavorim que l'alumne reguli les seves emocions, accepti les diferències i respecti el seu cos i el dels altres.
<u>Dimensió Joc</u> <u>motor i temps</u> <u>de lleure</u>	Aquesta dimensió té per objectiu educar en l'ús pedagògic i recreatiu del temps de lleure, considerant que les activitats que s'hi facin han de ser de caràcter voluntari, lúdic i formatiu. El joc motor és un laboratori natural per explorar-se un mateix i per explorar l'entorn proper. El joc acompanya l'infant al llarg dels anys, desenvolupa la seva imaginació i creativitat i permet explorar, conèixer i entendre el seu entorn i relacionar-se amb els altres. També és un instrument per donar a conèixer i fer respectar les diverses cultures i tradicions. Facilita l'expressió de diferents sentiments i la gestió i l'autocontrol de les emocions que se'n generen. Des de l'àmbit de l'educació formal, com és l'escola, hem d'introduir i promocionar activitats físiques i recreatives que es puguin desenvolupar en entorns propers, ja siguin naturals o urbans, per tal que els infants en facin ús durant el seu temps de lleure, i adquireixin, a la vegada, hàbits de vida saludable.

ÀMBIT EDUCACIÓ EN VALORS

<u>Dimensió Personal</u>	Aquesta dimensió agrupa les competències més relacionades amb els valors ètics, especialment les que serveixen per bastir el propi ethos o caràcter moral. Agrupa les competències bàsiques de l'àrea que s'adrecen a la persona en tant que individu capaç de conèixer les seves emocions i sentiments, de respectar-se a si mateix i d'orientar i dirigir la seva pròpia existència. Per això, inclou les competències que porten a captenir-se de manera autònoma i responsable, amb coneixement dels propis drets i deures, amb la sensibilitat moral per descobrir els aspectes ètics de les diverses situacions i la possibilitat de la felicitat personal. L'assoliment de les competències de la dimensió inclou la construcció d'una ètica inspirada en valors àmpliament consensuats, com els representats per la Declaració Universal de Drets Humans, així com el desenvolupament d'habilitats argumentatives de construcció i expressió del pensament propi. Les competències d'aquesta dimensió, si bé es conceben orientades a la pròpia intimitat, s'assoleixen en gran part gràcies a la interacció amb d'altres persones i es consoliden en els diversos espais i temps socials, siguin escolars, familiars, laborals o de lleure
<u>Dimensió Interpersonal</u>	Integren aquesta dimensió les competències que tenen a veure amb la comunicació i la interacció quotidiana de la persona amb d'altres persones concretes. Les competències d'aquesta dimensió preparen per a una acció fonamentada en el diàleg i en el respecte, i també en l'adopció de criteris per tal de considerar allò que fan les altres persones, així com per a la gestió positiva dels conflictes que inevitablement planteja la convivència. Tracta de les relacions que s'estableixen amb les persones amb les quals es conviu. La família, l'escola, el barri o el poble són els àmbits en els quals s'assagen actituds de convivència, simpatia, apatia, antipatia... i són el bressol de la pràctica dels grans valors com el respecte, la tolerància, el diàleg, la cooperació i el compromís. És des d'on es plantegen amb contundència les qüestions relacionades amb la llibertat i la responsabilitat.
<u>Dimensió Social</u>	Aquesta dimensió es refereix als rols socials de la persona, és a dir, aquells que amplien l'àmbit de l'actuació del món interpersonal al món social, més enllà de les relacions que s'estableixen amb les persones amb qui compartim la quotidianitat. Les competències d'aquesta dimensió proposen que l'adquisició d'aquests rols es desenvolupi de forma crítica i que estiguin destinats a la millora de l'entorn, sigui natural, social o polític. Així mateix, capaciten per actuar amb criteris davant dels canvis científicotecnològics i fan èmfasi en l'acció col·lectiva i la capacitat d'actuar cooperativament, amb objectius compartits, projectant aquesta acció al món d'avui i de demà. Els coneixements i les actituds pròpies de les dimensions anteriors, personal i interpersonal, seran la base per a l'assoliment d'aquestes competències. Les habilitats assolides de raonament i de relació permetran establir una relació ètica amb l'entorn afavoridora de la convivència i de la resolució de les situacions d'injustícia.

ÀMBIT DIGITAL

Dimensió instruments i aplicacions	Aquesta dimensió fa referència a la capacitat d'utilitzar els diversos dispositius digitals i les seves aplicacions, de manera eficient i eficaç, per tractar dades (textuals, numèriques i audiovisuals) i produir documents de text i multimèdia, imatges, dibuixos, gràfics, sons i vídeos. Tots els dispositius digitals requereixen d'un cert grau de coneixement i destresa en el seu maneig. Per això, les competències d'aquesta dimensió incorporen aspectes de caràcter més tècnic relacionats amb l'ús adequat de cada dispositiu i les seves aplicacions i programari. Es tracta més aviat de ser competent en la utilització dels instruments habituals en cada moment i context que no pas en tots els models existents.
Dimensió tractament de la informació i organització dels entorns de treball i d'aprenentatge	Aquesta dimensió fa referència a les capacitats relacionades amb la cerca i selecció d'informació (a Internet i a les xarxes locals), el seu processament cognitiu per transformar-la en coneixement i l'organització dels entorns personals digitals de treball i aprenentatge on emmagatzemem la informació que utilitzem o produïm. Considera l'ús de tècniques i estratègies diverses en funció de les fonts i suports digitals que s'utilitzin, així com la sistematització i planificació d'aquestes estratègies dins l'entorn educatiu. El més rellevant de la dimensió no és només adquirir habilitats instrumentals per a l'organització dels entorns de treball i la cerca i processament de la informació, sinó també, i sobretot, assolir-ne un ús crític i responsable adreçat a la resolució de qüestions i problemes de la vida quotidiana.
Dimensió comunicació interpersonal i col·laboració	Aquesta dimensió fa referència a les capacitats de comunicar i treballar de forma col·laborativa, a través de les xarxes local i Internet, amb la utilització de les eines de comunicació interpersonal i les que faciliten la realització de treballs col·laboratius, presencials i a distància. Considera l'ús de les aplicacions digitals per a l'expressió, producció, comunicació i publicació d'informació i idees dels alumnes en relació amb la intenció comunicativa i els seus destinataris, i també inclou l'ús de les aplicacions que permeten la realització de treballs de manera conjunta amb altres persones, donant suport al treball individual i contribuint a l'aprenentatge dels altres a través de l'ús de documents compartits, wikis, plataformes de formació i xarxes virtuals.
Dimensió hàbits, civisme i identitat digital	La necessària participació i desenvolupament personal en la societat de la informació i els seus entorns digitals comporten que els alumnes hagin de distingir entre una gran diversitat de continguts i hagin d'aprendre a analitzar-los i prendre consciència de la necessitat de fer un ús crític, segur, legal, saludable, responsable i sostenible de les eines digitals. També cal que els alumnes estableixin la distinció entre la bondat que suposa el bon ús de la tecnologia i Internet i els perjudicis que els pot suposar adquirir conductes addictives. Per això, la informació sobre els bons usos en prevenció de la salut física i mental en mitjans tecnològics ha d'aplicar-se en cadascuna de les concrecions de les competències digitals.

ÀMBIT D'APRENDRE A APRENDRE (*EN PROCÉS D'ELABORACIÓ*)

ÀMBIT D'AUTONOMIA, INICIATIVA PERSONAL I EMPRENEDORIA (*EN PROCÉS D'ELABORACIÓ*)